

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

D[omi]nica in quinquagesima: de potentia dei. Sermo. xv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Dñica in quinquagesima. Sermo XV

vidente causari. Carentia em̄ visionis illius apprehensa vt ex actuali malicia pprie voluntatis pueniēs: maior est pena q̄ pena sensus. In paruulis tñ m̄tior est penā dāni: q̄ ipsas apprehēdūt nō esse in eis causatā ex actuali malicia sue pprie voluntatis. Procurent ergo peccātes dñi eps̄ & facultas daf ad verā redire penitentiā: qm̄ vt tactū est in precedētibz irreparabilis erit inferni iacturā: in quo nō semel sufficit introisse. Semel q̄ppe dānat malos deus: semel finem irruocabile pfert. O q̄ amara erit illa dies immo illa hora qm̄ peccātrix aīa terrenū hoc corp⁹ derelinquēs presentabit etiā inuita & nolēs coram maiestate summi dei: suscipietq̄ punitionem & penā delictorū suorū. **Jo dico q̄ nō est expectāda: sed potius timēda dies illa.** Ergo cōuertimini peccātes et agite pñiam: vt deus misereat vestri q̄ est bñdictus in sc̄la sc̄lorū. Amen.

Dñica in quinquagesima: de potētia dei ppter quā humiliari debēt peccātorū corda vt ad pñiam redeāt. Sermo. xv.

Omnis plebs

vt vidit dedit laudē deo. Dabent hec verba Luce xvij. & in euāgelio p̄tis dñice. Ex miraculo ceci illuminati per xp̄y: de q̄ Lucas meminit in euāgelio hodierno commoti fuere vniuersi qui rē tuā grādē viderūt magnificare oīpotentē deus: cuius solius virtute cecus ille potuit illuminari. Clamat inq̄t euāgelista **M̄r. x.** **Yesu fili da. mise. mei.** Et ad vocem xp̄i di. sibi Luce xvij. **Respice si. tua te sal. fe. subī. vidē di bñficiū obtinuit & accepit.** Neq̄ alia vis q̄ increata diuinalis talē potuisset effectu p̄ducere. **Jo admirātes illi qui hoc inspererūt deū extollēdo laudabāt. Nos dō q̄ nō solū hoc vnuz: sed tot dei miracula & videmus & audim⁹ magis ac magis laudibus eius debemus insistere. Qd̄ vtiq̄ plene exoluimus euz ob eius reuerentiā timorē pariter & amo-**

rem p̄ctā relinquimus virtutibus inhe-
rendo. Et qm̄ ad id facienduz satis effi-
cax est cōsideratio altissime potētie dei
iccirco in p̄senti sermone de illa erim⁹
tractatur: quatenus illā cōmemorātes
ad pñiam reuertamur: & corde cōpūcti
cū plebe pariter collaudemus immorta-
lē deū. De cuius potētia tria mysteria
principalia ponimus cōtēplanda.

Primū de vniuersalitate.

Secūm qualitas.

Tertiū claritas.

**Qd̄ deus possit non solum omne possi-
bile: sed etiam omne impossibile agen-
ti creato dummodo illud non dicat im-
perfectionem.**

Cap. s.

**Rimū mysterium cōtēplā-
dum de potentia dei d̄ vni-
uersalitate. In quo disputā-
dum est: vtrū deus sit oīpo-
tens. Et p̄ parte vera & affirmatiua est
cōfessio fidei. Nā in vtroq̄ simbolo pa-
trū. i. & ap̄lorū deū oīpotētē decantam⁹.
Et hoc colligif ex vtriusq̄ testamēti pa-
gina. **Uñ. Gen. xvij.** dixit deus ad abiaā
Ego dñs oīpotēs: ambula corāz me. Et
Gen. xxxv. dixit deus ad iacob. **Ego de-
us oīpotēs: cresce & multiplicare. &
Gen. xliij.** q̄ iacob remisit filios in egyptū.
**ait: Deus meus oīs faciat eū vobis
placabilē. & Exod. xv.** **Oīs nomē eius.
& Tobie. xij.** **Nō est alius deus oīpotēs
p̄ter euz. & Judith. xvj.** **Deus omnipo-
tens tradidit holofernem in manus fe-
mine & confudit eum. & Job. xij.** **Ad oī-
potentem loquar & disputare cum deo
cupio. & xliij.** **Deus emolliuit cor meuz
& omnipotens conturbauit me. Et De-
ster. xij.** **M̄rdocheuz orans dixit ad
deum. Dñe rex oīpotēs in dictione tua
cuncta sunt posita: & nō est qui tue pos-
sit resistere voluntati. & sapiens Eccl̄. s.
Unus est altissimus creator omnium
oīpotēs & rex potēs metuēdus nimis.
& Apoc. s.** **Ego sum alp̄a & o mega prin-
cipium & finis: dicit dñs deus qui est &
qui erat: & qui vēturus est omnipotēs.
& Apoca. iij.** **Clamabāt quattuor anis****

Dñica in quinquagesima.

malia. Sc̄tus sc̄tus sc̄tus dñs de⁹ ops. Et Apoc. xv. Magna et mirabilia sunt opa tua deus omnipotens. Et. xv. Audiuisti angelū dicēte: Etia dñe deus ops vera et iusta sunt iudicia tua. Et p̄tra hanc veritatem instari p̄t tripliciter.

Primo qz de⁹ nō p̄t oē possibile.

Sec̄do qz nō p̄t qdlibet ipossibile.

Tertio qz i deo nihil est defectibile.

¶ Primo instat qz de⁹ non sit omps ex eo qz nō p̄t oē possibile. Nam multa s̄nt possibilia agēti creato vt posse pati posse currere: posse peccare: posse mori: posse mētiri: que tñ nullo modo p̄t deus: ergo non est omps. ¶ Ad hoc respōdet sc̄tus Bon. dist. xli. p̄mi. qz fm p̄bi sentētia quedā sunt q̄ dicūt potētia quātū ad modū dicēdi: dicūt tamē impotētia a pre rei. vt posse mori: posse corrūpi. Nā si interrogare aliquē qd magis eligeret: an potētia habere moriēdi aut illa priuari: r̄ndet p̄tin⁹ magis velle potētia illa carere. Propter hoc intelligēdū notādū est qz quedam sunt que posse est potētia simplr et p̄fecte: vt posse intelligere: et opari. Quedā sunt q̄ posse est potētie: tñ imp̄fecte vt currere et ambulare. Isti est act⁹ dicunt simul actionē et passiōē siue defectū in agēte. Quedā q̄ posse est impotētie simplr: vt priuationes: vt posse peccare: posse mori: et hmōi. Sc̄dm hoc intelligēdū qz cū potētia dei sit potētia perfectissima: illa p̄t de⁹ per se et in se que sunt potētie simpliciter: vt intelligere et opari. Illa vō q̄ sunt imp̄fecte potētie p̄t quidē non in se: s̄z per se p̄t. Et hoc qd est ibi p̄fectionis in se nō p̄t p̄pter illud qd est ibi impotētie et imp̄fectionis q̄ in eo nō cadunt. Illa autē que sunt simpliciter impotētie nec p̄t in se nec p̄ se. Per se nō p̄t qz nihil est a deo qd nō sit a deo per se et imēdiate. Hoc autē qd est defect⁹ non p̄t esse in deo nec a deo: qz de⁹ nō deficit in essendo nec in agendo. Iō Aug. vt recitat magister in textu: remouet a deo quattuor. s. mori: falli: miserū esse:

et mentiri: qz ista dicūt defectum ipsius hominis. Nam quadruplex est actus et quadruplex est potētia. Prima est potētia viuificatiua: et huius actus est viuere: et cōtra hunc est defectus mori. Secūda est cognitiua: cuius act⁹ est noscere: et p̄tra hunc est defect⁹ falli. Tertia est potētia affectiua: et huius act⁹ est velle siue amare et delectari: et cōtra hunc est miserū esse. Quarta est potētia operatiua: et huius actus est agere: et p̄tra hunc est vinci et superari. Et his autē quattuor genera actū remouētur a deo: sc̄lz corporales siue instrumētales vt currere et ambulare: actus culpabiles vt peccare et mentiri: actus passiuī vt vinci et superari: actus defectiuī vt mori et falli. Et tales act⁹ habēt potētia p̄iūctā defectuī. Et sic p̄solutio obiectionis prime. Sec̄do instat et obicit qz deus nō sit omps: qz nō p̄t oē impossibile. Nā ipossibile d̄: tripl̄r vel fm naturā vt de ceco fieri videntē: vel fm tps: vt te nō fuisse ex quo fuisti: vel fm disciplinā: vt idem esse nigrū et albū: qz oīs sciētia supponit illud principū qz duo opposita nō possunt esse simul vera. Et deus nō p̄t impossibile fm naturā: qz vt dicit Aug. in lib. de vera innocentia. Deus ita est omps vt nunq̄ rōni sue instituta euellat. Et idē Aug. sup. Deū. ad litterā. Tā nō p̄t de⁹ facere p̄tra naturam quā bonā instituit: qz non p̄t facere p̄tra volūtātē suā. Non potētia deus facere ipossibile fm tps: qz vt inquit Hiero. ad Eustochiū. Cetera possit deus nō p̄t de corrupta facere virginē. Quod dictū non est intelligēdū quā deus possit reparare claustra: sed quia que corrupta est impossibile est non fuisse corruptam. Itē non potest deus ipossibile fm disciplina. sc̄lz vt duo opposita sint simul in eodem subiecto: vt p̄ty oibus sapiētibus: ergo sequit qz deus nō sit omps. ¶ R̄nder sc̄tus Bon. qz nos iudicamus aliqd ipossibile quadrupliciter. Et nō mō p̄limitationem naturalis potētie:

vt virginē parere. Alio modo p limitationē nature intellectuē: vt duo corpora esse simul in eodē loco: vel idē corp⁹ esse in dineris: vel maius corpus esse in minor loco: q̄ nullo modo possum⁹ capere: cui⁹ nra imaginatio semp dicat oppositū. An etiā qm̄ deus sic facit in sacramento altaris: necesse est vt ratio supra se eleuetur ⁊ credat. Tertio modo iudicamus aliqd̄ impossibile ppter proportionē ois existētie fm̄ oem comparisonē. s. principij mediij et vltimi: vt preteritū non fuisse preteritū. Ois enim potētia q̄ intelligitur aliqd̄ facere respicit ens vel in rōne principij vel termini vel vtroq; modo. An deus potest facere de ente non ens: ⁊ de nihilo aliquid: ⁊ de vno aliud. Sed non potest de vno ente facere non ens: q̄ h̄ nullius est potētie. Quarto modo iudicamus aliquid impossibile fm̄ illustrationem veritatis eterne ⁊ ordinē diuine sapientie. Nā q̄ duo opposita insunt eidem ⁊ fm̄ idē: hoc ipsa veritas eterna eo ipso q̄ veritas est indicat ⁊ illustrat vt iudicatur impossibile: sicut duo ⁊ tria nō esse quinq;. Quando ergo dicitur q̄ de⁹ nō potest quodlibet impossibile: q̄ nō potest impossibile p limitationē naturalis potētie. Rōndemus q̄ hoc est falsū sicut experiētia docet in operibus miraculosis. Et ad illud qd̄ obijcit ex dictis Aug. dicēdū q̄ est triplex ordo nature. s. specialis ⁊ ḡnalis. Ordo nature sp̄ialis trāsmutari potest ⁊ destrui: q̄ potest in alterā differentia res relabi. Sed generalis nō sic. Specialis ordo attenditur fm̄ potētia nature sp̄alis. Generalis ordo fm̄ potētiam obediētie q̄ est generalis. Contra hunc ordinē non facit deus sed contra alij. Q̄ vt Aug. xix. li. de ciuitate dei. ait: Illud est vnicuiq; rei naturale: quod de ipsa facere disposuerit oipotētis voluntas. Et de hoc diffusius dixi in sermone de miraculis in q̄ōne. Utrū potētia dei in miracula faciēdo sit ⁊ traria nature. Ideo sufficit nūc cōcludere q̄ de⁹ potest omne

impossibile fm̄ limitationē nature: q̄ potētia dei nō est limitata s; infinita: ⁊ ideo supra naturā. ¶ Secūdo potest deus quodlibet impossibile p limitationem nostre intelligētie: q̄ potētia ei⁹ superat nostrā intelligētia. Ideo Basili⁹ dicit ⁊ Hilarius. Plura potest de⁹ facere q̄ intellectus possit intelligere. Qd̄ Paulus etiā ad Ephes. iij. cōfirmat dicēs: Potēs est oia facere supabūdanter q̄ petim⁹ aut intelligim⁹ ⁊c. Impossibile nō tertio modo nō potest de⁹: q̄ illud facere est nihil facere. Et ideo cū preteritū nihil sit: deus nō potest facere preteritū nō fuisse preteritum. Impossibile etiā quarto modo nō potest de⁹: q̄ illud esset posse inordinata cōtra ordinē sapientie sue. Et qm̄ deus sic est omps vt nihil possit nisi qd̄ suā potētia decet: ⁊ non deordinat sapientia: ideo hec ipossibilia nō potest. ¶ Tertio instat q̄ deus non sit omps: quia in eo nihil est defectibile. Si potētia esset in deo: tūc esset aliquid imperfectū: q̄ fm̄ Aristotele. ix. Metaph. Qualibet potētia melior est ei⁹ actus. Nā forma melior est materia: et actio q̄ potētia actiua. est em̄ finis ei⁹. Sed nihil est melius eo qd̄ est in deo: ergo nulla potētia sibi erit attribuenda. ¶ Ad hoc rōndet Tho. pre. s. q. xv. q̄ duplex est potētia actiua scilicet ⁊ passiua. Prima est principij agēdi in aliud. Secūda est principij patiēdi ab alio. vt ptz. v. Metaph. Potētia passiuua non est in deo sed actiua tm̄: eo q̄ sibi maxime cōpetit esse principij actiuum: et nullo modo pati. Ideo ad autoritatem Arist. dicēdū est q̄ qm̄ actus aliud est a potētia opz q̄ actus sit nobilior potētia. Sed actio dei nō est aliud a potētia eius: sed est vtrūq; essentia diuina: q̄ fm̄ Aug. li. de fide ad Petrū. q̄qd̄ est i deo est ipse deus. Cōuenit igitur omnipotentia ipsi deo fm̄ fidei sc̄tē ⁊ scripturarū sacrarū dogmata. Et istātie preterite cum iam sint solute ei preiudicare non possunt.

¶ Qualiter oipotētia dei est incōdicabi

Dñica in quinquagesima. Sermo XV

lis: et tñ ab illa depēdet oīs alia poten-
tia: et ipa nunq̄ deficiet sed durabit in
eternum.

Capitulum. ij.

Ecū dñs mysteriū declarandū
de potētia dei dicit q̄litas. In
quo norabunt tres ei⁹ qua-
litates seu conditiones.

Prima dicitur incōicabilitas.

Secūda p̄ncipalitas.

Tertia dicitur durabilitas.

Prima q̄litas seu p̄ditio potētie dei
dicitur incōicabilitas. Nā licet de⁹ multa de-
derit tā angelis q̄ hoīb⁹: tñ nunq̄ cōi-
cauit oīpotētiā suā. Nam vt dicit dñs
Boñ. dist. xiiij. ij. li. Oīpotētia cōicari
nō pōt alicui creature: qz oīs creatura
eo ipso q̄ ex nihilo est deficit a summa
stabilitate. vñ qz nō existit p̄ seipam de-
ficit a summa simplicitate. vnde qz nō
agit p̄ se totū deficit a summa inēstā-
te. vñ distare pōt in ipa virt⁹ a suba: et
qm̄ p̄ se nō subsistit nec in se nisi susten-
tet a diuina potētia: qm̄ nō pōt seipaz
sustinere: idē ipossibile est ipam esse om-
nipotētiā. Rursus qm̄ ex seipā tota nō
agit: nō pōt in totā rei subam. et idē nō
pōt esse omps cū nō possit totū produ-
cere. Postremo qz virt⁹ eius distat a
substātia tātū pōt elōgari qz oīno defi-
ciet: vñ nō pōt in oīa. Sicut ergo soli
deo cōuenit summa stabilitas summa
simplicitas summa inēstas: sic etiā
oīpotētia: q̄ necessario req̄rit hec tria.
Sed dubius est de aīa xp̄i: an ei cōicata
fuerit oīpotētia: qm̄ vt q̄ sit ex dñs ei⁹
Mat. vlt. Data est mihi inq̄t oīs p̄tās
in celoz in terra. Ubi glo. hoc nō de co-
eterna p̄tās deitate: sed de assumpta dicitur
hūanitate. Et iterū glo. sup illud Lu. j.
hic erit magn⁹. di. Nō q̄ ante partum
virginis magn⁹ nō fuerit: sed qz potētiā
quā dei fili⁹ naturalr̄ h̄: hō ex tpe erat
accepturus. Hierūm̄ Richar. de media
villa in. iii. di. xiiij. p̄cordās cū Boñ. ce-
terisqz theologis dicit qz aīa xp̄i nō est
oīs: qz omnipotētia includit actiuam
potētiā infinitā extēsiue. In aīa autē
xp̄i cū sit creatura nō est nec esse potest

actiua potētia infinita intensiue: quā
cū vnūq̄qz agat s̄m q̄ est in actu: et pa-
riatur in quātū est in potētia: quātū
res habet de actiua potētia tantum h̄
de actualitate. Ergo potētia actiua in-
finita includit actualitatē infinitā in
habēte illā potētiā. Actualis autē in-
finita in nulla creatura esse pōt: qz oīs
actualitas creature cū passibilitate p̄-
mixta est. Possūm⁹ tñ dicere qz aīe xp̄i
cōicata sit oīpotētia: eo mō quo cōicā-
ei nomē et existētia deitatis hoc est per
cōicationē idiomatū: qz ortū h̄ ex p̄lo-
nali vnione. Sicut em̄ possūm⁹ dicere
qz hō est deus: ita possūm⁹ dicere qz
homo est omps. Et sic intelligunt glo-
se supius allegate: s̄m. s̄ illū modū lo-
quēdi quo idiomata cōicant. **S**ecūda
cōditio seu q̄litas potētie dei dicitur p̄nci-
palitas. Ip̄a enim vna sola p̄ncipalis
et singularis est potētia q̄ a nullo depē-
det a qua sunt oēs alie. Uñ xp̄s in euā-
gelio Job. xix. dixit Pylaro. Non h̄as
in me p̄tātē nisi tibi datus esset desup.
Et Paulus Rom. xiiij. Nō est inq̄t pos-
testas nisi a deo. Que verba ponuntur
xiiij. q. f. c. Quid culpaf. Ip̄o nihil pōt
creatura nisi qz deus iubet vel finit. Et
tādū potuerunt homines dominari
q̄dū sibi placuerit. **T**ertia p̄ditio di-
uine potētie dicitur durabilitas. Ip̄a dñe
est q̄ semp durabit nō deficiet. Unde
Daniel. viij. P̄tās ei⁹ p̄tās eterna q̄ nō
aufere⁹: et regnū ei⁹ qd nō corrūpet. Et
reuera ita est qm̄ oīa regna mūdi q̄ pos-
tentissima olim fuere ad nihilū deuen-
re: de quibus latius dicem⁹ cū tracta-
bimus de contemptu mundi.

Tertiu⁹ mysteriū cōtēplādū
de potētia dei dicitur claritas.
Nam licet sit infinita: tñ ma-
gnitudo eius in triplici effe-
ctu nobis declaratur.

Primus dicitur creationis.
Secūds cōseruationis.

Feria. II. in quinquagesima. Sermo XVI

Tertius punitionis.

¶ Primus effectus in quo declarat nobis potentie dei magnitudo dicitur creationis. Nam totus hunc mundum constat eius virtute esse factum. Ipse enim deus potentia sua cuncta creauit de nihilo: in quo admirari cogimur ineffabilem potentiam eius. Nam si oes presbiteri: oes viri docti: oes huius seculi sapientes: oes denique reges et principes terre: quotquot fuerunt usque in hanc horam: et quot sunt etiam et quot erunt usque ad consummationem mundi congregarentur insimul et deliberarent siue cõdererent de nouo in esse producere unum minimum flosculum capri: aut minimum vermiculum terre: aut pisciculum aquę: aut auiculum celi: profecto laboraret in vanum. Et quod est quod creauit omnia: quod fundauit terram: qui mari eam circumdedit: quod condidit celos: solem et lunam: et cuncta sidera que sunt in eis: quod angelos et homines fecit ad beatitudinem ordinatos. Neque dei potentia. O magne deus tibi non immerito loquitur David in psalmo lxxviii. dicens: Potens es tu et veritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris partibus maris: motum autem fluctuum eius tu mitigas. Tui sunt celi: et tua est terra: orbem terre et plenitudinem eius tu fundasti: aquilonem et mare tu creasti. ¶ Secundus effectus in quo relucet potentia dei dei: conseruatio. Nam inquit Gregorius. Lucta in nihilum redieret nisi manus conditoris conseruare. Que verba pronuntur in terra a magistro dist. xxvii. ij. li. Et sicut creaturas in esse conseruat: ita cum vult illarum proprietates imutat. Ipsa equidem potentia dei diuisit mare rubrum in diuisiones. Exod. xiiii. c. Ipsa fuit que tot signa ostendit populo iudaico in deserto. vt patet Exod. in capitulis sequentibus. Ipsa temperauit ignem vt non periret pueros positos in fornace babilonis. Dan. iii. c. Ipsa denique superna potentia dei quoscunque miraculosos effectus supernaturaliter est operata. ¶ Tertius effectus in quo declarat nobis magnitudo diuine potentie dicitur punitionis. Punivit semper equidem quoniam

luit deus omnes inimicos suos: et nullus vnquam inuentus est qui valuerit se ab illo defendere. Non angeli: non homines qui confidebant et gloriabantur in virtute sua. Et quis angelos malos de celo empyreo: et de illa deliriosa habitatio de priuatos omni beatitudine exire fecit? Potentia dei. Quis a terrestri paradiso primos homines qui imperabant auibus celi: piscibus maris: et bestijs terre ad hac vallem labyrinthi eiecit? Potentia dei. Quis gigantes potentissimos et robustos submersit in aquis diluuii? Potentia dei. Quis tot reges et tyrannos: tot malos homines crudeles et impios: quot in mundo sepius fuerunt Sennacherib. pharao. Holofernes. Antiochus. Nero. Domitianus. Julianus. Antonius. Seuerus. Cesar. Pompeius. Hannibal. et reliquos exterminauit de terra? Potentia dei. Quis omnes homines mundi stare cogit ante tribunal iudicantis ratione de suis operibus reddituros? Potentia dei. O miseri mortales: omniumque presumptuosi peccatores an confiditis in viribus vestris? An ignoratis quoniam magna sit potentia dei vestri: et cur illum preteritis? Cur eius preceptis non obeditis? Cur eius monitis non acquiescitis? Cur a peccatis que sibi displicent non abstinete? Vult muliamini (id est pe. s. epla. v. c) sub potenti manu dei vt vos exaltet: quoniam que se humiliat exaltabit: et que se exultat humiliabit. Ergo vt finis sit huius mundi id age reuolutus ad penitentiam cum plebe collaudet illum que patet est penitentibus liberali indulgere: cedens hic gratiam: et in futuro gloriam in qua viuunt et regnat deus: per infinita secula seculorum. ¶ Feria secunda post dominicam in quinquagesima de timore dei qui est efficacissima medicina ad conuertendum peccatores ad penitentiam. Sermo. xvi.

Omnis plebs

vt vidit dedit laudem deo Luc. xvii. hec verba scribuntur. Que dicta sunt in precedentibus mouere debent omnium hominum corda ad